

บทที่ 1

บทนำ

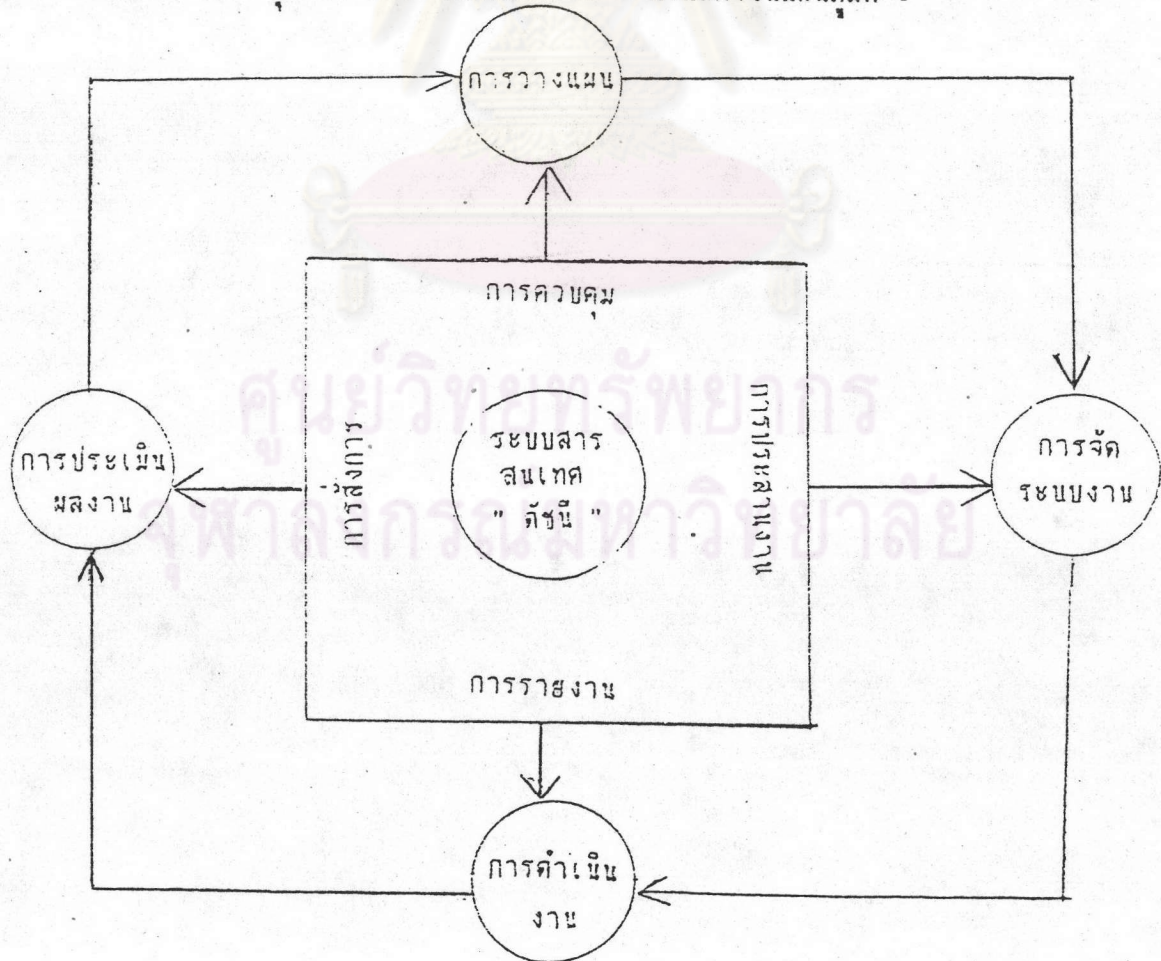

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญของสังคมในปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความเจริญทางด้านการศึกษา เพราะการศึกษานั้น ไม่เพียงแต่จะเป็นส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการสร้างและพัฒนาคุณภาพบุคลากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศเท่านั้น แต่การศึกษายังเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และยังผลให้เกิดความก้าวหน้าในสังคมนั้น ๆ อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526) สำหรับการศึกษาในประเทศไทยจัดการศึกษาแบ่งเป็น ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยแต่ละระดับต่างก็มีหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการศึกษา จะเห็นว่าการศึกษาในแต่ละระดับมีความสำคัญที่แตกต่างกันไปเช่นกัน แต่โดยทั่วไปเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาที่มีครอบคลุมไปทั่วประเทศ มีการจัดในทุกท้องที่ ก็คือการศึกษาในระดับประถมศึกษา เพราะการศึกษาในระดับประถมศึกษานั้น นับว่าเป็นการศึกษาพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

การที่รัฐได้ทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากสำหรับการศึกษาภาคบังคับ เพราะมองเห็นว่าการประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนช่วยเกื้อกูลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติและเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจำเป็นต้องจัดให้เปล่าแก่ประชาชนทุกคนในประเทศ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน จากผลการวิจัยของ มาร์ค เบลัจ (Mark Blaug) (อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529) พบว่าการศึกษาในระดับประถมศึกษานั้น ให้ผลตอบแทนแก่สังคมในอัตราสูงกว่าระดับอื่น ๆ ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาประเทศชาติเป็นส่วนรวมเพราะรัฐถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ ดังนั้นการทุ่มเททรัพยากรจึงมุ่งที่การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้จากตลอดช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524 รัฐได้จ่ายเงินเพื่อ

การศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 97,478 ล้านบาท นับเป็นอันดับหนึ่งของงบประมาณการพัฒนาประเทศ คิดเป็นร้อยละ 20 ของงบประมาณแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐลงทุนให้แก่การศึกษาภาคบังคับ โดยเฉลี่ยร้อยละ 55 ของงบประมาณการศึกษาทั้งหมด ส่วนในปีงบประมาณ 2526 ซึ่งเป็นปีที่สองของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 รัฐได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเป็นจำนวนเงิน 37,212.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21 ของงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งงบประมาณดังกล่าว ได้นำมาใช้สำหรับการศึกษาภาคบังคับจำนวน 20,519.4 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 55.1 ของงบประมาณการศึกษาทั้งหมด (สำนักงานงบประมาณ 2526 อ้างใน สุทิน ฉิมโฉม และเตือนจิตต์ จิตต์อารี, 2527) ซึ่งรัฐบาลจะต้องจัดหาและควบคุมการใช้งบประมาณจำนวนดังกล่าว ให้สามารถสนองความต้องการเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง จึงถือว่าควรจัดการทางการศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนหรือกำหนดนโยบายอย่างละเอียดรอบคอบ สิ่งสำคัญสำหรับการวางแผนและกำหนดนโยบายต่าง ๆ คือ ข้อมูลหรือสารสนเทศ เพราะระบบสารสนเทศจะทำให้กระบวนการวางแผนมีการตัดสินใจเลือกดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กระบวนการวางแผนในหน่วยงาน

ข้อมูลหรือสารสนเทศของหน่วยงานขั้นต้นนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงสภาพของหน่วยงานนั้นแล้วยังมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการวางแผนในระดับขั้นที่สูงขึ้น เช่น ข้อมูลของโรงเรียนใช้ในการวางแผนระดับอำเภอ ข้อมูลของอำเภอใช้ในการวางแผนระดับจังหวัด และข้อมูลของจังหวัดใช้ในการวางแผนระดับประเทศซึ่งปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เมื่อกล่าวถึงการวางแผน สำหรับนักวางแผนและผู้บริหารแล้วนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะในหน่วยงานทางการศึกษา ที่ถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การวางแผนการศึกษาของไทยมีมาไม่น้อยกว่า 30 ปีแล้ว นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เริ่มจัดทำแผนพัฒนาประเทศระยะ 5 ปี ครั้งแรกใน พ.ศ. 2504 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2527) รัฐบาลมองเห็นความสำคัญของการศึกษา ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของประชากรเพื่อพัฒนาประเทศ การวางแผนมีความสำคัญต่อการดำเนินการ ระบบการศึกษาหรือการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการวางแผน คือ ต้องมีการคิด การเตรียมการว่าจะจัดการศึกษาเพื่ออะไร เพื่อใคร หรืออย่างไร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมหลักของการวางแผนจะครอบคลุมถึง การศึกษาวิจัยสถาน การณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันทางการศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ การกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาในอนาคต การประมาณวงเงินค่าใช้จ่ายและการกำหนดเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

การวางแผนการศึกษาของไทยเป็นการวางแผนจากบนลงมาล่าง (Top - Down) หรือจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค (Centralized Planning) แม้จะมีการพยายามวางแผนจากล่างขึ้นบน (Bottom - Up) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515 - 2519 ซึ่งรวมถึงแผนการศึกษาด้วย แต่ปรากฏว่าประสบอุปสรรคและปัญหามากมาย ภายหลังจึงกลับมาใช้การวางแผนแบบบนลงล่างเหมือนเดิม การวางแผนหรือกำหนดนโยบายทางการศึกษา ปัจจัยที่สำคัญก็คือ จะต้องทราบระดับความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ ของระบบการศึกษา คือ สภาพปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ และผลผลิตทางการศึกษาเสียก่อนเป็นเบื้องต้น เพื่อจะกำหนดแนวทางพัฒนาการศึกษาได้ถูกต้อง

โดยทั่วไปแล้วสิ่งที่จะช่วยชี้บอกสภาพการณ์ด้านต่าง ๆ ดังกล่าวได้ ก็คือ ตัวเลขสถิติต่าง ๆ ซึ่งถ้านำมาเปรียบเทียบกันจะทำให้เห็นความแตกต่าง ที่จะช่วยในการกำหนดแนวทางการพัฒนาได้อย่างถูกต้อง ตัวเลขสถิติต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ดัชนีทางการศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำมาประกอบการวางแผนหรือกำหนดนโยบายทางการศึกษา ดัชนีที่จะบ่งบอกให้ทราบถึงสภาพการณ์ทางการศึกษา เช่น สัดส่วนนักเรียนต่อประชากรกลุ่มอายุ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู อัตราส่วนของครูปฏิบัติการสอนต่อครู อัตราส่วนครูต่อห้อง คະแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นความจำเป็นเกี่ยวกับระบบการจัดการสารสนเทศโดยได้จัดทำดัชนีตัวชี้้นำทางการศึกษามาแล้วหลายเรื่อง (สพช., 2527) และใช้ดัชนีทางการศึกษาในการวางแผนการศึกษา ดัชนีทางการศึกษาที่ใช้ดังกล่าวนี้เป็นดัชนีที่เป็นดัชนีเดี่ยว (Single Index) ซึ่งถ้าจะวิเคราะห์ดัชนีเดี่ยวแต่ละตัวก็จะพบปัญหาหรือข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น ๆ เพียงอย่างเดียว ดังนั้นการวางแผนหรือกำหนดนโยบายการศึกษาต้องพิจารณาค่าดัชนีหลาย ๆ ตัวของหลาย ๆ จังหวัดหรือหลาย ๆ โรงเรียน ในทางปฏิบัติแล้วเกิดความยุ่งยากมาก เพื่อลดความยุ่งยากนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยดัชนีที่สามารถบ่งบอกถึงสภาพโดยส่วนรวมได้ที่เรียกว่าดัชนีรวม (Composite Index) ซึ่งจะช่วยให้ทราบ สภาพโดยส่วนรวมขององค์ประกอบในระบบการศึกษา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (output) ทางการศึกษา เพราะระบบการศึกษาเป็นระบบที่มีองค์ประกอบเหล่านี้สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งจึงส่งผลกระทบต่ออีกส่วนหนึ่งด้วย ในด้านปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนควรมีการศึกษาถึงสภาพทางด้านนักเรียน ด้านครูอาจารย์ ด้านสถานศึกษา และด้านค่าใช้จ่ายทางการศึกษา สำหรับด้านกระบวนการควรมีการศึกษาสภาพด้านการเรียนการสอนและการจัดการ และด้านการคงอยู่และการสละพักของนักเรียน ส่วนด้านผลผลิตทางการศึกษานั้นควรมีการศึกษาถึงเรื่องผลผลิตของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน

เมื่อการศึกษาจำเป็นต้องทราบสภาพระดับความเป็นอยู่เหล่านี้ของแต่ละจังหวัดว่าเป็นอย่างไร ควรจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมในส่วนไหน ซึ่งค่าดัชนีรวมทางการศึกษาจะช่วยลดความยุ่งยากซับซ้อนในการพิจารณา รวมทั้งประหยัดเวลาและแรงงานอีกด้วย เช่น ถ้าต้องการเปรียบเทียบสภาพกระบวนการดำเนินการทางการศึกษา ของ 2 จังหวัด ถ้าไม่มี

ดัชนีรวมด้านกระบวนการดำเนินการแล้ว ก็ต้องทำการเปรียบเทียบดัชนีเดี่ยวซึ่งมีอยู่หลายตัว เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู อัตราส่วนนักเรียนต่อห้อง อัตราส่วนครูต่อห้อง อัตราส่วนนักเรียนเลื่อนชั้นต่อนักเรียนทั้งหมด อัตราส่วนนักเรียนซ้ำชั้นต่อนักเรียนทั้งหมด อัตราส่วนครูลาศึกษาต่อต่อครูทั้งหมด ฯลฯ

ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประสพปัญหาในเรื่องของระบบการจัดการสารสนเทศทางการศึกษา (Educational Management Information Systems = EMIS) ยังไม่ดีเท่าที่ควรกล่าวคือ มีข้อมูลไม่เพียงพอไม่เป็นไปในลักษณะเดียวกันทั้งระบบ หรือที่มีอยู่แล้วก็ไม่ถูกต้องพอที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อการวางแผน ซึ่งรวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรหรือในเรื่องอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคและความไม่เป็นธรรม ทั้งไม่ตรงกับความต้องการของหน่วยงาน ประโยชน์ที่ได้จากการใช้สอยจึงไม่เต็มที่ เป็นผลให้เกิดการไม่ประหยัดทรัพยากรอีกด้วย ดัชนีทางการศึกษาจึงจัดได้ว่าเป็นเครื่องมือการวางแผนที่เป็นระบบอย่างหนึ่งนอกเหนือจากการใช้ติดตามงานและการวิจัย (สพช., 2527)

จากที่มีการจัดทำดัชนีเท่าที่ผ่านมาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา - แห่งชาติมีการจัดทำดัชนีเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ โดยที่ดัชนีมีสภาพด้านต่าง ๆ แต่ละด้านมีหลายดัชนีในการนำดัชนีดังกล่าวไปใช้ อาจไม่สะดวกและไม่สามารถตัดสินใจได้ว่า สภาพรวมหรือสภาพปัญหาโดยทั่วไปเป็นอย่างไร ซึ่งยังไม่เพียงพอสำหรับการวางแผนหรือกำหนดนโยบายทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพราะหน่วยงานทางการศึกษาระดับชาติเช่นนี้ ผู้บริหารหรือนักวางแผนจำเป็นต้องอาศัยดัชนีรวมทางการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการศึกษาระดับประถมศึกษาของไทยได้มีการพัฒนาขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างดัชนีรวมที่บ่งบอกสภาพปัจจัยนำเข้า (Input) สภาพกระบวนการดำเนินการ (Process) สภาพผลผลิต (Output) ทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าดัชนีรวมทางการศึกษาที่สร้างขึ้นจะสามารถแสดงให้เห็นถึงสภาพการจัดการประถมศึกษาของจังหวัดต่าง ๆ ในแต่ละด้านได้ชัดเจนขึ้น อันจะเป็นแนวทางในการกำหนดแผนและนโยบายทางการศึกษา ตลอดจนการตัดสินใจแก้ปัญหาทางการศึกษาสำหรับนักวางแผนหรือผู้บริหารการประถมศึกษาของไทยได้

ในการวางแผนการประถมศึกษาระดับชาติของไทย หน่วยงานที่รับผิดชอบคือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ต้องอาศัยข้อมูลระดับจังหวัดในการเก็บรวบรวมให้เป็นส่วนมากเนื่องจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นหน่วยที่ต่อเนื่องและรับเอานโยบายจาก สปช. โดยตรง เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ การประเมินผลงานหรือการติดตามผลการปฏิบัติงาน สปช. จะกระทำในระดับจังหวัดซึ่งสะดวกกว่าที่จะทำในระดับอำเภอหรือโรงเรียน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลของโรงเรียนซึ่งทางแต่ละจังหวัดได้จัดทำเป็นค่าเฉลี่ยของจังหวัดนั้น ๆ ไว้แล้วมาเป็นข้อมูลสำหรับทำการวิเคราะห์ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเพื่อการพัฒนาดัชนีรวมทางการประถมศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสร้างดัชนีรวมทางการประถมศึกษาที่บ่งชี้สภาพโดยส่วนรวมด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินการ และด้านผลผลิตทางการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อเปรียบเทียบสถานภาพทางการประถมศึกษาโดยส่วนรวมของแต่ละจังหวัดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) ทางการศึกษา โดยใช้วิธีการอิงกลุ่ม (Norm - referenced)

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาดัชนีรวมทางการประถมศึกษา โดยใช้ดัชนีเดียวทางการศึกษา ปีการศึกษา 2532 เฉพาะที่มีอยู่ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มาสร้างเป็นดัชนีรวมทางการศึกษา ตามกรอบของ UNESCO (UNESCO, 1977) ซึ่งประกอบด้วย
  - 1.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ส่วนนี้มีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านครู-อาจารย์และบุคลากร ด้านสถานศึกษา และด้านค่าใช้จ่าย

1.2 กระบวนการหรือการจัดการ (Internal process) มีองค์ประกอบหลัก 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอนและการจัดการ และด้านการคงอยู่และการสละตัวของนักเรียน

1.3 ผลผลิต (Output) มีองค์ประกอบทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับเชิงปริมาณและในส่วนที่เกี่ยวกับเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เฉพาะส่วนที่เป็นเชิงปริมาณ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ส่วนผลผลิตในเชิงคุณภาพควรเป็นการวิจัยเฉพาะเรื่อง เช่น ความซื่อสัตย์

ดังนั้นการนิยามดัชนีรวมครั้งนี้ ด้านปัจจัยนำเข้าจึงมุ่งเน้นการบ่งชี้คุณลักษณะของนักเรียน ครู-อาจารย์และบุคลากร สถานศึกษาและค่าใช้จ่าย ด้านกระบวนการมุ่งเน้นการบ่งชี้คุณลักษณะของการเรียนการสอนและการจัดการ และการคงอยู่และการสละตัวของนักเรียน ส่วนด้านผลผลิตมุ่งเน้นการบ่งชี้คุณลักษณะของผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และผลผลิตของโรงเรียน

2. ข้อมูลดัชนีเดียวของกรุงเทพมหานครที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นข้อมูลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 38 โรงเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมมา เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2532 นั้น ถือว่าหน่วยงานดังกล่าวเก็บข้อมูลมาด้วยความถูกต้องตรงตามสภาพความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ระบบการศึกษา	หมายถึง	การรวมกันขององค์ประกอบทางการศึกษา 3 ประการ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตทางการศึกษา
สภาพทางการศึกษา	หมายถึง	สภาพที่บ่งบอกให้ทราบถึงลักษณะโดยส่วนรวม ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา หรือผลผลิตทางการศึกษา
ปัจจัยนำเข้า	หมายถึง	สิ่งที่เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่นำเข้าสู่ระบบการศึกษา และใช้ในการดำเนินการทางการศึกษา เช่น บุคลากรทางการศึกษา ประเภทต่าง ๆ งบประมาณ เป็นต้น

กระบวนการ	หมายถึง	สภาพการจัดการ การดำเนินการ การบริหารงานกับปัจจัยนำเข้าที่มีอยู่ เพื่อที่จะเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เช่น อัตราการสละของนักเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น
ผลผลิต	หมายถึง	ผลิตผล หรือผลงานที่ได้จากการดำเนินการทางการศึกษาในแง่ของประสิทธิผลของผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น
ดัชนี	หมายถึง	ข้อมูลเชิงปริมาณที่รวบรวมอย่างมีระบบ ใช้บ่งบอกสภาวะของระบบ เช่น ร้อยละ สัดส่วน อัตราส่วน ฯลฯ
ดัชนีทางการศึกษา	หมายถึง	สิ่งที่บอกสภาพหรือสภาวะทางการศึกษาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในเชิงปริมาณ หรือคุณภาพของสภาพการณ์หรือปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ ที่ใดที่หนึ่ง
ดัชนีเดี่ยว	หมายถึง	ดัชนีที่แสดงลักษณะเฉพาะเรื่อง เป็นดัชนีที่มีความหมายอิสระจากดัชนีตัวอื่น สามารถแสดงให้เห็นลักษณะเพียงอย่างเดียว เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อห้อง อัตราการเรียนซ้ำชั้น ฯลฯ
ดัชนีรวม	หมายถึง	ดัชนีที่สร้างมาจากการรวมดัชนีเดี่ยวตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ที่มีคุณสมบัติในการชี้คุณภาพด้านเดียวกันเกิดเป็นดัชนีเพียงตัวเดียว ซึ่งบอกสภาพรวมหรือสภาพการณ์โดยทั่วไปได้
สารสนเทศ	หมายถึง	ข้อมูลที่ผ่านการกระทำให้ความหมายหรือมีคุณค่า เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ดัชนีรวมทางการประถมศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตทางการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและกำหนดนโยบายทางการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. ได้ค่าดัชนีรวมทางการศึกษารายจังหวัดที่จะบ่งบอกให้ทราบถึงสภาพโดยส่วนรวมของปัจจัยนำเข้า เบื้องต้นทางการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษา และผลผลิตทางการประถมศึกษาแต่ละจังหวัด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเปรียบเทียบสถานภาพหรือการบรรยายสรุปสภาพทางการประถมศึกษาโดยส่วนรวมของจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจนช่วยกระตุ้นให้แต่ละจังหวัดได้มีการพัฒนาบุคลากรและการดำเนินงานการศึกษาภายในจังหวัดให้มีคุณภาพดีขึ้น
3. ทำให้ข้อมูลและค่าดัชนีเดียวทางการศึกษาที่มีอยู่ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น
4. เป็นแนวทางการพัฒนาดัชนีรวมทางการศึกษาในระดับอื่น ๆ ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย